

O zaboravu
Kristina Posilović

Published by Gradska knjižnica Rijeka at Smashwords

E-biblioteka Poticanje književnog stvaralaštva

Creative commons licence
Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported

 GKR
Gradska knjižnica Rijeka

Rujan, 2015.

Sadržaj

[1. Društveno-politički](#)

[2. Ljubavni](#)

[3. Duhovni](#)

[Bilješka o autorici](#)

O e-biblioteci Poticanje književnog stvaralaštva

Društveno-politički

I.

Odbijam izgovarati riječi u cijelosti. Zastale su na zadnjem slogu, upetljale se u prijevaru i ne miču se. Grguču, slinom u sramu prožvakane, sjetivši se dana kada su bile prvi put izgovorene. Toga smo se dana selili u novi stan u kojemu su dotad živjeli Albanci. Za sobom su ostavili lakirane zidove i jednu Singer mašinu zbog koje ćemo godinama poslije biti u telefonskom kontaktu. *Vi želite mašina?* Ne, ne treba nam, nećemo ništa šivati. *Doći ćemo po mašina.* Prolazili su dani, mjeseci i koja godina, a mašina je stajala na istom onom mjestu na kojem su je ostavili da čeka. *Ali to je naša mašina.* Dodite onda po nju, nama ne treba, nećemo ništa šivati. Isaac je 1850. izumio šivaću iglu koja se pomicala gore-dolje umjesto lijevo-desno za popularno nazvanu Singericu, ali ga je Elias Howe tužio za krađu patenta kojega je navodno zaštitio 1846. Pokazalo se da je Howe ipak patent ukrao Walteru Huntu koji je davne 1834. samo *zaboravio* zaštititi svoj izum jer je mislio da će uzrokovati veliku nezaposlenost.

Odbijam izgovarati riječi u cijelosti. Toga sam dana plakala jer je tata obukao uniformu, a ja nelagodu zbog bijelih zidova koji su me okruživali u praznoj sobi. *Doći ćemo po mašina.* Svakoga mjeseca, točno u pet sati popodne zazvonio bi telefon. Neprimjetno ispod donje usnice, pokraj rupice od piercinga s unutarnje strane, one bi se grupirale po dvije i čekale na moj izdisaj. Moju slabost. Howe je milijunskom zaradom od nagodbe sa Singerom pomagao opremanju pješačke bojne u Građanskom ratu. *Ali to je naša mašina.* Odbijam govoriti i jezikom prelaziti preko nepoznatih riječi koje se guše u tijesnoj borbi sendviča i prkosa. Nagrižene i bolne rupe u jeziku previjam gazama iz vojničkoga kompleta. *Doći ćemo danas po naša mašina.* Nemojte, molim vas, nemojte. *Oni su naši prijatelji.* Samo nezahvalnice pljuju dok pričaju. One i njihove izdaje.

II.

Obitelj afričkih slonova na drvenoj je komodi poredana matematičkom preciznošću da gleda prema prozoru s kojega ti je mahala dok si svjetskim morima plovio i izmučene posluživao. Lijepom riječi, hranom, malom Floramye koja joj je dala posmrtni ritam, uz čašu pelješkoga crnoga. Kako je moguće da se ne sjeća dingača, a zna nabrojati sva zrna u pijesku El Shatta. Pred ogledalom oblačim njezinu crvenu haljinu. Sigurno ju se nosila na premijeri. Miriše po kazališnim daskama. Neugodno, ali opet privlačno dok na trulež padaju djelići napukloga zida. Nema niti jedne šupljine. Haljina. Moljci bježe od penzionera da ih ne zaraze starošću. U El Shattu je rođeno 650 djece. Okrećem se na prstima da bih vidjela do kuda mi seže haljina.

U barakama El Shatta sve su haljine bile uniforme. I sve su svrbjele. Pletena crvena haljina je čista kao i onoga dana kada ju je nosila na premijeri. Plesala je po sobi u ritmu male Floramye, srušivši na pod obitelj afričkih slonova. Znoje mi se dlanovi kao Marinkovićeve prekrížene ruke pa brzo skidam crvenu haljinu. Bacam je na komodu. Pada 825 obitelji slonova. Gledam kroz prozor. Afrika je daleko. Pod u stanu *popločen* je dvama zapisima. Afrika je daleko. Ali je Pelješac još dalje.

III.

U vrijeme naukovanja svakoga bi dana za užinu pojeo šnitru kruha i pola paradajza. Majka bi mu je brižljivo spremila u komad papira tako da je svaka šnitra svakoga dana bila potpuno nova. Maštao je o mortadeli. Da, baš o njoj koju je jednom vidio u izlogu dućana. Zamisljao je kako mu majka sprema novu šnitru s mortadelom koja se valjuška po kruhu, prvo po jednom mesnom boku, a onda po drugom sve dok se udobno ne smjesti među tvrdom koricom. Dok je na leđima nosio litarske kante s bojom, preko centra grada do Vulkana i natrag, promatrao je ljude u automobilima kako zadovoljno gledaju pješake koji im se dive. Tog sparnoga dana, u kolovozu 1899., grof Marko Bombelles podigao je prašinu svojim automobilom u Zagrebu i zakopao konjsku zapregu duboko u *zaborav*. Ljudi su ga ushićeno gledali, ne zbog ljubomore, već zbog čuđenja. Jer se svijet od toga dana više nikada nije utišao.

Ne može se najesti jer boluje od prekomjernoga sjećanja na dane kad je bio naučnik. Točno je 52 godine gladan. Milijun i pol ljudi svakodnevno diže prašinu u svojim automobilima jer ih nitko ne gleda. Naučnici ne nose više kante s bojom na svojim leđima pa im majke ne spravljaју sendviče s mortadelom. Nitko više nije gladan, u čudu. U dućanu danas prodaju kantice s tekućinom protiv bora. Nitko se više ničemu ne divi, u gladi.

IV.

Jedina stvar koja me veseli u vožnji gradskim autobusom je smijeh. Hihot, krikosmijeh pa nervozno prekrivanje usta rukom da smijeh ne bi pobjegao iz tijela njegovoga vlasnika. Na mojoj se liniji dugačkoj dvanaest kilometara ponekad vozi mlada žena koju mislim da poznam. Guste obrve, kratko podšišana kosa i nimalo smisla za današnju modu. Toliko ju zapanjeno promatram da s velikom statističkom točnošću mogu nabrojati sve dlačice na njezinom licu. Ponekad nosi putnu torbu, a često torba nosi nju, na željeznički kolodvor. To je i moja stanica.

Dan nakon novogodišnjega slavlja 1891. Ferenc Pfaff zadovoljno trlja ruke jer je riječki kolodvor pušten u promet. Ona danas na desnoj ruci nosi bijeli sat. Nije to onaj kojega smo dobivali u prašku kupljenom u Trstu, ovaj je ipak malo moderniji. Mislim da ju poznam. Imale smo iste zelene majice i slikale smo se u njima u Opatiji. Imam tu fotografiju negdje. Moja dvanaest kilometara duga autobusna linija prolazi s gornje strane najljepšega zaljeva u ovome svemiropoznanstvu. Šteta što me krikosmjehovi svakoga puta trgnu iz sna dok prolazimo iznad njega. Negdje u snu je i ona. Crne nepočešljane obrve, frizura na padelu zbog koje sam toliko plakala da nisam ni primijetila da je otišla.

Ona me nikada ne gleda jer je fokusirana na vožnju. Kako je moguće da se nakon dvadeset i tri godine još uvijek sjećam njezinih dlaka na licu i rukama, ali ne i glasa. Niti jedan vlak ne vozi u Zrenjanin. Nikada ni nije. Ukrcat ću se na autobus za Klagenfurt, potražiti novu majicu u jednom od trgovačkih centara, pojesti kobasicu i zapisati u notes - udaljenost Zrenjanina od Klagenfurta je 656 kilometara što su samo 54 dužine moje redovne linije. Majica se raspala i nije imao tko da ju pokrpa na Singer mašini. Dok je još mogao.

Jedina stvar koja me veseli u vožnji gradskim autobusom su krikosmjehovi djece naših godina koja se nikada neće voziti u vlakovima (tako barem kažu zadnje procjene prometnih eksperata). Imam tu fotografiju. Negdje. Ima je i Ferenc Pfaff sa kolodvora u Vršcu. (S kojega je i Vasko Popa odveden u *zaborav*.)

V.

Pobjegnimo zajedno! Putovat ćemo mjesecom, šminkati se u odrazu večernjega svjetla, a negdje oko Bermuda bit će nam slabo pa ćemo povraćati u vjetar. *Iskopajmo se iz ovoga groba Mediterana i pljunimo u more.* Strpljivo stojiš u redu s papirima, kašlješ i gutaš bronhalnu sluz. Hladno ti je, prsti su ti natekli od cjelodnevnoga šivanja, hladno ti je, na kaputu je jedna rupa koju nisi stigla pokrpati, skrivaš ju papirima ispisanih reumatičnom rukom, hladno ti je, prsti su ti ružni. *Pobjegnimo zajedno, Amerika će ti zaliječiti ružne prste. Više nećeš morati toliko šivati.* Službenik te ne gleda, uzima papire i na jedan lupi pečat. Odbijena, piše. *Odbijena ste,* ponavlja. Sve jače i jače kašlješ. *Gubite se van,* ni ne gleda te. Bolesni ljudi ne mogu putovati u Ameriku. Tebi je jedno plućno krilo toliko zakržljalo da je čudo da uopće dišeš. Bolesnim je ljudima bolje da ostanu u svojim bolesnim gradovima. Dok se ne izliječe. Gradovi.

Čekaj me u Genovi! Ne možeš, nemaš novaca za put do Genove, a ne daju ti da se ukrcaš na Auraniju. Miljama si udaljena, hladno ti je i psuješ u razmacima između dva udaha, hladno ti je, kaput ti je ružniji na danjem svjetlu i nemaš zdrava pluća za tako dalek put. *Pobjegnimo zajedno, u Americi ćeš kupiti novi kaput. Više nećeš morati šivati.* Nije ti važno jer će ionako svi pocrkavati kao oni mornari s Maryje Celeste, daleko izvan kursa i puno prije Amerike. *Sutra me čekaj u Genovi! Više nikada neće biti gladni!* Nije ti važno jer će se i on srušiti na podu nečije kuhinje u Americi bez da je ikada bio sit.

Hajde da ošamarimo ovoga vraga i pobjegnemo zajedno! Bolesna sam, hladno mi je i ne mogu krenuti na put, hladno mi je i morat ću još dugo šivati da bih iskopala prolaz do tebe. Gladna sam. *Hajde da pobjegnemo zajedno!*

VI.

Kad sam bila mala gornja i donja ulica sukobile su se sa zavojem. Kada nitko sa zavoja ne bi došao na igru, naša gornja izazivala bi donju. U donjoj su živjeli majka sa tri sina, mlađa žena sa mužem i ljubavnikom, jedan branitelj u dvadesetima za kojega kažu da *rata nije vidio* i bračni par koji je svake godine slavio pedesetu godišnjicu braka. U mojoj gornjoj poredale su se obitelji u kojima je jedan član uvijek pio više nego drugi, slikar koji nije slikao, otac sa petero djece i jedan starac nadprosječne visine. Jedne je večeri moj otac drugoga oca vodio na šivanje prsta kojega si je ovaj prerezao razbijenom pivskom bocom. Moj je otac zamotao prst u maramicu, maramicu stavio u džep, njegovu krvavu ruku pod svoju i jurnuo prema bolnici u kojoj se ovaj trijeznio iduća dva dana. Dok je moj otac gulio bauštelu u Munchenu mene nitko nije htio uzeti za ruku i odvesti do bolnice zbog upale uha jer su svi, kao i uvijek, bili pijani. Mjesec dana prije početka rata mi smo odselili u centar grada. Žena onoga koji je zamalo ostao bez prsta poklonila mi je ručnik. Plakala sam skoro godinu dana. Za igralištem i parkom, najviše. Onda sam prestala plakati zbog parka i počela plakati zbog rata i prijateljice koja je preko noći nestala, a da *rata nije vidjela*. Ime škole su promijenili. Napisala sam već u jednoj pjesmi da je škola dobila ime po Mariju koji leži pokopan kraj moga prastrica Leopolda. Mario je bio mlađi od Leopolda, ali su obojica najebala, strijeljani su na ulazu u centralno groblje Kozala. Moj je nono Ivan svakoga dana do kraja svoga života govorio susjedu u bočariji da je izdajica i govno koje mu je ubilo brata. Ja sam tada pila Cocktu, misleći da je staroga opalio gemišt jer su svi šutjeli i okretali glavu od nas.

Dvadeset godina poslije, donju su ulicu zatvorili da bi vozila mogla nesmetano parkirati ispred najružnijega trgovačkoga centra na svijetu. Nad gornju se nadvilo stablo čudnoga ploda. Slikar koji nije slikao se ugušio, žena onoga koji je zamalo ostao bez prsta umrla je mjesec dana nakon muža, muž od žene s ljubavnikom je poginuo, a bračni je par umro od gladi. Branitelj koji nije vidio rat i dalje ga ne vidi. A na zavoju, kao i uvijek, ničega novoga, osim antene na krovu zgrade, usmjerene prema zapadu.

VII.

S prozora moje sobe vidi se betonski silos. Tom sam rečenicom, u petom razredu osnovne škole, završila sastavak na temu "Što vidim s prozora svoje sobe" i zaradila jedinicu. Izbezumljenoj učitelji hrvatskoga jezika nije bilo jasno kako netko može zaključiti sastavak silosom. *Ali ja vidim silos,* bunila sam se. *Nije važno što vi vidite,* tvrdila je učiteljica koja je nekoliko mjeseci poslije otišla u Njemačku kako bi djecu hrvatske dijaspare naučila pravilnom doznačavanju kraja, u sastavcima, ali i u životu.

Nekoliko godina kasnije, s prozora svoje sobe i dalje vidim silos. Visok je 53, a širok 25 metara. U pogon je stavljen 1962., one iste godine kada se na pod radničkoga stana u kojemu je živjelo dvanaestero ljudi srušila moja nona Marija, Slovenka koja je čistila podove u riječkom brodogradilištu. Kada sam navršila četiri godine, silos je u potpunosti završen. Kada sam napunila trideset godina neki je djedo u ime nezaposlenih dioničara tražio da mu se ustupi silos jer treba nahraniti silnu *vojsku* ljudi željnih žitarica. Rekao je da su mu *ciljevi humani i da neće odustati.*

U petom razredu osnovne škole moju je učiteljicu koja je djecu hrvatske dijaspare učila o industrijskoj baštini smetao silos. Silos ima lift koji vodi ka najljepšem pogledu na Kvarneru. Kažu da je i Tita koji je silos svečano otvarao, očarao. Susjed Rino kaže da je to čista laž jer je općepoznato da Tito nije volio Rijeku. *I ne samo da je laž,* zaklinje se Rino na zastavu, *nego i povijesna neistina što je gore od svih laži zajedno.*

Danas kada od prljavoga poda ne vidim prozor ipak mislim kako učiteljicu nije pritiskao silos na kraju sastavka, nego beton na početku života.

VIII.

Naslućujem da se ne radi o početku, nego o kraju. Kraju čega, ne znam. Jučer sam se vratila iz Graza. Proljeće me uspavljuje, ali ne se skidam iz zimske robe. *Za svaki slučaj*, mislim. Bila sam najtoplije odjevena osoba u gradu. Vunene čarape, duboke cipele, bunda od lažnoga krzna. A vani sunce grije kao da će iskočiti iz zen budističkoga kruga.

Moja prijateljica Katarzyna jednom mi je napisala: *A man without tattoo is invisible to God*. Rekla je da ju podsjeća na mene. Na autobusnoj stanici jedan se mlađi par poluzatvorenih očiju vukao po linoleumu. Oboje su imali tetovažu preko lica, a Bog ih svejedno nije ni pogledao. Nitko ih nikada nije dobro pogledao jer da im se samo na trenutak zagledao u mrtve oči shvatio bi da ih sljedeći put neće biti. Na stanici i na životu.

Umalo sam se posvađala sa bugarskom slikaricom jer ona ne želi svojim novcem spašavati veliku firmu u stečaju. *Kojim novcem*, kriknula sam, *i ti si propala!* Pala si u još veći zaborav od ovih radnika koje svakoga dana slikaju za strane novine. Nisam pitala, naručila sam pivo. Peter mi je rekao da ima atlas u kojem piše da živim u Jugoslaviji. *Nisam dugo kupovao nove knjige*, pravdao se. Zanimalo ga je kako je u mom gradu. *Gore nego prošle godine*, odvrtila sam. Njezin partner često spominje Handkea jer misli da će mi smetati. Kako se samo vara! Ne smetaju mi tuđi duhovi prošlosti, već vlastiti!

Sljedeći smo se dan prošetale parkom. Trebala sam prisustvovati radionici o održivom samoobrazovanju ili tako nešto, nisam se trudila zapamtiti. Na ulazu u zgradu vidjela sam Indijca koji je mladim intelektualcima šarao glinom lice. On noći u najskupljem hotelu i doručkuje u prvoklasnom restoranu. Okrenula sam se i otišla. Ja spavam s bogovima na linoleumu. Zato mi je stalno hladno i ne mogu se još skinuti iz zimske odjeće.

Sjedile smo na klupici u parku, pile kavu iz papirnatih šalica i gledale djecu kako uče voziti bicikl. *Ovdje su svi ljudi lijepi*, kaže ona. *To je zato jer imaju turske oči i dugačke austrijske ruke*, pravim se da znam. Ruke koje mogu prokopati sabatovske tunele duše. Jedno dijete pada na pod. Otac ga diže i ljubi u obraz. Skidam cipele da mi se noge nakratko ugriju.

A woman without tattoos is invisible to God. Jesam li? A ono dvoje, koga su oni za nos povukli? Boga, s tetovažom čovjeka na obrijanoj nozi, u elegantnoj plavoj štikli.

IX.

Na željezničkom su mi kolodvoru rekli da se vlak pokvario i da će do Ljubljane prometovati autobus koji preuzima rutu vlaka. Satima vozi uz prugu i kupi putnike na prastarim stanicama, do kojih često vodi makadam. Mojoj prijateljici Mandy je to urnebesno, autobus koji imitira vlak! Prvi se put susreće s neurotičnim putnicima koji prvo jedni drugima, a onda i šoferu jebu mater jer im nije rekao da će se morati tramakati busovlakom, uzduž i poprijeko Slovenije. Najgore je prošla žena s jednogodišnjim blizancima koji su povraćali cijelim putem. Ostali su se putnici pretvarali da je ne razumiju. Urlala je na šofera i na carinika. Izbezumljeni je carinik brže bolje napustio busovlak i potiho rekao šoferu, čula sam ga kroz prozor, da ćemo sljedeći put svi platiti kaznu zbog nepoštivanja reda.

U Pivki se rodila moja teta koja misli da govori hrvatski, a zapravo ne govori niti jedan jezik jer ga u Rimu ima i previše. Pivke se sjeti jednom u dvije godine kada joj zatreba rodni list pa mi mejla: *Očšen ti uzeti rodni list, posaljen ti pet eura za kafe?* Nikad joj ne kažem da se rodni list ne plaća. Popijem pivu u Ilirskoj Bistrici. Ostane mi za čokoladu u Hoferu koji je uvijek prepun ljudi navučenih na krilaticu *kako je ovdje sve jeftino, skoro pa džabe.*

Dvaput su me zvali iz konzulata. *Krasno je pisati i moći se sam uzdržavati.* Dvaput sam zakasnila jer busovlak stiže popodne kada je radno vrijeme na isteku. Krasno je pisati i gledati kroz prozor Divaču. *Na pola si puta za natrag,* govorio je moj nono Ivan. *Ne pokušavaj pripadati, skupo je, košta više od onih tvojih pet eura.*

Na sprovod zadnjega iz *družine slovenski* stigao je i carinik koji je prijetio kaznom. Rekao je da je sprovod bio lijep i da, ako želimo, možemo uzeti koju bocu vina za doma. *Ja sam u smjeni, bez brige, nitko vas neće otvarati.*

Ovaj bih put zaobišla makadame, ali teta misli da sam razmažena i da je busovlak najbolje što ova zemlja od sjećanja još ima. *Ne zaboravi mahati rodbini.* Neću, teta, moja je mentalna kuća čišća od vagona u kojemu zaborav drijema.

X.

Slikao mi je prste i rekao kako je neobično za mladu osobu da nosi zlatni prsten. *Moguće*, rekla sam. *Zašto ga onda nosiš?* Jer je to jedino što nismo prodali. Za kruh i ponekad piletinu zbog koje mi i danas kruli želudac. Mislila sam da je vrijeme bataka prošlo i kako ću sada konačno moći letjeti. No i dalje se gušim koščicama koje mi zapinju u zubni aparatić. Jedno krilce meni, drugo tebi.

Baš ste sve prodali? Sve. Prsten s crvenim kamenom, ogrlicu s djetelinom, narukvicu s krštenja i medaljon s bratovim imenom. Zato sam prije sedam godina tetovirala bratovo ime na lakat. *Neće mi valjda odsjeći ruku i ukrasti mu ime, ponovno!*

Sliku mi je poslao mejlom. S nekoliko je filtera pojačao kontrast između moga prsta i traperica. Srećom pa sam dan ranije lakirala nokte. *Znala sam da će mi ih htjeti odgristi, u zamjenu za priču o krilcima, letenju i sreći.* Šteta što djetelina nije bila prava. Ukrala bih joj list, dok me nitko ne gleda i progutala ga, a onda bih na njegovoj glatkoj površini otklizala u utrobu mladog pileta. A kad bi mu odrubili glavu, srce bi mu toliko jako poskočilo da bih izletjela kroz krvavi vrat, ravno na tanjur jednog od otkuplivača zlata.

U odrazu crvenoga kamena usnice su mi izgledale kao barikade. Nitko ih se nije usudio preskočiti, a opet je njima bio toliko okupiran. Vidjela sam kako se tisuće djece vješa na karike moje narukvice, sanjala sam kako ih prebacujem na sretnija mjesta njihova djetinjstva. No i dalje se mučim s problemom prehrane. *Jesi li probala terapiju slikanjem?* Ne, samo izrezivanjem velikih slova s omota mesa na sniženju. A.K.C.I.J.A.

Ljubavni

I. Ručak

zašto me baš sad zoveš. nemam vremena. rekla sam ti da me više ne zoveš. žao mi je što sam došla. na metar udaljenosti izgledaš ružnije. dugačkim prstima miješaš gulaš. iz lonca se puše komadići srnetine. meni se povraća od mirisa. ružan si i ne znam kako da ti to kažem. stojim na metar udaljenosti kako ne bih morala vrištati i plakati. jer sam ovdje. a ne želim biti. gledam kako žlicu približavaš usnama. dlake padaju u gustu smjesu. povraća mi se od mirisa. i dlaka koje nikako da skinem sa haljine. mljackaš pohlepno. dobro da si došla, sad će gulaš. nisam gladna. hvala. zašto si me zvao. nisam te zvao, sama si došla. nisam došla jer nisam htjela doći. ti si me zvao. ne laži, urlaš. ispada ti žlica iz ruke. meso se krčka na visokoj temperaturi. jedna srnica pada ti na košulju. ne laži. nikada te nisam zvao da dođeš.

nikada mi nećeš biti drag. i žao mi je što sam došla. čak ni ne volim srnetinu. tvoje mi se dlake gade. nokti su mi napukli od čupkanja haljine. dah mi je kraći od puhanja u tvoja leđa. košulja ti se nadima kao balon. *dah mi je topliji od plamena koji bi mogao naš balon pokrenuti.* žao mi je što sam ovdje i što mi jednom godišnje guraš žlicu srnetine u usta. a onda me ljubiš tako masnu i govoriš: *sad si lijepa.*

tvoji su tekstovi jebeno tužni. tužniji nego moji. ljubomorna sam jer si prema njima pažljiviji. dok ne gledaš, uzimam s police knjige i bacam preko prozora. na tresak knjiga o beton, puštaš lonac. naginješ se preko prozora u grču. crven u licu, dižeš me s kuhinjskoga poda. grizeš mi obraze i vičeš: *nema ručka za tebe!* ližeš mi ušnu školjku. stišćeš stražnjicu dok srnetina bježi iz lonca prema kupatilu. povraća mi se od boli. ali jebi ga. nikada nećeš pročitati ovaj tekst. mučno ti je od mojih slova. s njima ne mogu voditi ljubav, pišeš mi u poruci. mogu te samo jebati. ako želiš, nastavljaš u sljedećoj.

svaki put kada se vidimo, dvaput godišnje kako piše u jednoj od tvojih pjesama, kažeš nešto pogrešno. uvijek započinjemo na isti način. ne mogu te pogledati. ne možeš me pozvati na kavu jer sam ti draga. završavamo susret uvredama i psovka.

ležim na podu i žderem hladnu srnetinu. košulja ti je prljava i miriše na smrt. životinjsku. *sad si mi konačno lijep.* to je zato jer sam te pozvao na ručak. *oprosti, dragi, već sam jela.*

II. Večera

imamo iste tetovaže na različitim mjestima. moja je na vratu, tvoja na podlaktici. crne su i polako blijede. nakon sedam godina još nas uvijek mogu povezati slikom. pri prvom susretu rekao si mi kako je za našu priču važno da smo se sreli nakon što smo se tetovirali. *čime*, pitala sam. nama, naravno, odgovorio si. moje preostale, njih pet više se ni ne vide od ove na vratu koja pulsira kada je dotakneš. to je energija slike, tvrdiš. *vidljivi smo bogu*, nasmijem se. *tvojem? ne mojem, dragi, njihovom.*

u ovom su gradu umjetnicima zabranjene šetnje. nema niti jedne kante za smeće. ulična rasvjeta je razmontirana i brodom prebačena u Sidon. nitko ne piše pa se papir ne može kupiti. ni baciti. jedino računalo nalazi se u uredu gradonačelnika i na njemu rade gradonačelnikovi ljudi od povjerenja. gradom kruži glasina da sastavljaju popis umjetnika koji će sljedećim brodom biti odvezeni negdje. negdje kao *negdje na moru*. gdje će se moći odmoriti od ideja. zadnja za koju smo čuli da je na popisu je slikarica koja je usred glavnoga trga nacrtala krug. gradonačelnik i njegovi ljudi protumačili su njezin krug kao sigurnu zonu u koju bi moglo stati barem još troje umjetnika. krug kredom polili su vodom, a slikaricu poslali na pripremu za putovanje. put je navodno dug i ne podnose ga svi jednako. u ovom su gradu zabranjene šetnje i nikud se ne može stići. s noge na nogu.

imamo različit jezik na istom mjestu. tvoj je hrapaviji i ostavlja mi ranice po tijelu. to su pustinje, tješiš me. *mišje su rupe u kojima te mogu osjetiti*. moj je čist i nema niti jedne vidljive mane. osim one da me često ne razumiješ. misliš da sam previše oprezna i da nam se ništa ne može dogoditi. *ne može, dragi, sve loše što se može dogoditi, već nam se događa.*

mršaviji si od mene. kada legneš na mene kao da mi je papir pao na leđa. sjećam se da je bio tanak. gotovo proziran. prljavo bijele boje kao i tvoje sljepoočnice. nemamo lampu u kući i mogu te vidjeti do šest sati uvečer.

ovaj grad ne trpi korake. i zato oblačim balerinke kada se iskradam vani. večera je mjesto obiteljskoga druženja. ne našega jer nama nedostaje polovica tvogega tijela da bi bili obitelj. ne večeram. tebe spremam u džep haljine. nisi sretan jer se bojiš. za mene. *ali ja to moram učiniti*, uvjeravam te.

grad je prepun ranica. skačem s jedne na druge. mirno je. miriše na srdelicu tek izvađenu iz budile. još je živa. divlja. proklinje što se najela papalina. puna je hormona. sluzava. posuta krupnom soli. *takva ideš na tanjur*. bit ćeš dobra obiteljska večera. najmlađe

će ti dijete otkinuti rukama glavu. tata će se ponosno, krajičkom upaljenoga oka, nasmiješiti. mama će ti narediti da uzmeš nož. pristojno je nožem sjeći glave.

trudim se da mi udah bude plitak. senzori su postavljeni u svaku ulicu. objavili su to početkom prošle godine u jutarnjem obraćanju građanima. ovoga sam se puta odlučila za zid na jednoj od gradskih škola. u mraku izgleda veći. iz ruksaka vadim sprej. dah mi je sve dublji. srce preskače. pred zidom. meškoljiš mi se u džepu. dlanom prelazim preko njega i tapšam te. *smiri se, dragi, večera još traje*. stojim na prstima. balerinke su mi se potpuno iskrivile pod punim kutom. pružam ruku uvis. gutam slinu. sjetim se da nisam provjerila pravopis. *u kurac i pravopis*, sad ili nikad.

UMRIT ĆU KA ELVIS. NA ZAHODU.

točka na kraju. *sjebala sam*. nisam trebala staviti točku. sad će znati da je taj netko pismen. ali zavarala sam ih ovim ka. ovdje nitko ne govori ka. *i nitko ne umire ka netko drugi*. možda ipak nisam sjebala. histerično se smijem. džep haljine mi se trese. ti nisi normalna, vičeš. nisam ni tvrdila da jesam.

trčim. pazim da ne ugazim baš u svaku rupu. dišem kao onaj put kad si mi poklonio knjigu. sramežljivo. kako se sramežljivo diše. ne seri, to si sad izmislila. nisam, bilo mi je neugodno. *nikada prije nisam dobila knjigu s posvetom*. sjećaš li se što je pisalo. sjećam. trčim sve brže. uz rubove katedrale preko arheološkoga parka do ulaza u banku. prednja je strane banke išarana. kažiprstom ti pokazujem natpis. *sramežljivo dišeš*.

NE MOREN BEZ TEBE. I NEĆU. AKO NE TRIBAN.

imamo različite pjesme o istim stvarima. ja sam svoju pokušala smiriti rimom. nije se dala. pobjegla je s papira. skidala slovo po slovo. tvoji su je epiteti hrabрили da nastavi. do posljednjega slova. *tako голу zagrlila ju je okamenjena metafora*. dobro je da smo se tetovirali prije nego smo se upoznali. možemo biti sigurni da nas nitko neće prepoznati. na prvu.

u ovome gradu nema niti jedne mačke. mačke su znak slabosti. svakoga dana nakon obraćanja građanstvu, gradonačelnikovi ljudi od povjerenja čitaju imena s liste umjetnika iz svijeta koji imaju mačke pa su zato loši ljudi. i još gori umjetnici.

knjiga koju si mi poklonio zove se *solo de amor*. tip s mačkom uvijek je usamljeni tip. njega se gradonačelnik najviše boji. i njegove mačke koja ima psihomagijske moći. prije mojih samotnih večeri razgovarali bismo o maloj, sivoj. *imat ćemo ju kada se izvučemo*. kupit ćemo i tonu papira kojega ćemo bacati po sobi s tisuća lampi! valjat ćemo se po njemu dok nam rubovi ne rasijeku kožu na petama i bedrima. *ja ću biti mačka koja zabija njušku u tvoje mišje rupice*, ponavljaš.

džep mi je slinav. znam da se brineš i da nisam normalna. ali želim govoriti tvojim jezikom i biti ta *ka ide prema tebi*. ležimo na podu. sve si mršaviji. poliježem te na trbuh. glava ti pada u moj pupak. *nema večere za tebe*. koprcamo se tako sitni po meridijanima koje smo memorirali u planovima. nikada ne idemo do kraja. *ubijamo to dijete u sebi*.

drugo nas jutro budi obraćanje gradonačelnikovih ljudi građanstvu. dižeš glavu s mog pupka. osluškuješ glas iz gradskih zvučnika.

obavijest građanstvu. postavili smo nove senzore u gradu. naš je posao štititi vaše živote od ideja onih koji vam ih ugrožavaju. novi senzori moći će uloviti i najmanju dozu empatije koju vaši neprijatelji posjeduju u velikim količinama. od danas, vaše večere bit će slobodnije i sigurnije. jamči vam to vaš gradonačelnik.

dobro je da smo se upoznali prije opasnosti. tako bar znamo da postoji prostor u kojemu ćeš me mazati melemom po ranicama. ja ću tražiti još. mačka će lizati melem. ti ćeš skoknuti u ljekarnu po novu kutijicu. mačka će presti po vratima dok se ne vratiš.

netko kuca. na brzinu oblačim haljinu. uskačeš u moj džep. ne stižemo se oprostiti mada smo se već bezbroj puta pozdravili. vas trebamo, obraća mi se gradonačelnikov čovjek. *trebam i ja sebe*, prešućujem.

na brodu je hladno. iako pušu južni vjetrovi. puno je ljudi. i njihove djece. u zasebnom dijelu cvile mačke. grebu po vratima kaveza. stojim na palubi i gledam srdelice u moru kako zaneseno skaču. misle da su delfini. sve dok ih budila ne zahvati. dvije žene kraj mene pričaju o čovjeku koji je ubijen jer je na gradsku palaču napisao:

JEBITE SE UMJETNICI, VAŠ GARDONAČELNIK.

čovjek nije ubijen, objašnjavam, samo je konačno dobio tijelo koje zaslužuje.

tetovaža djeteta se raspukla. glava mu je otpala. ruke se izdužile kao paralele. a oči. oči *ka u mačke*. kurve rugalice.

Duhovni

I. Tango

te plahte sigurno peru na rijeci. gaze po njima suhim tabanima da ih omekšaju. sve redom mlade žene u dvadesetima. Karnali je groblje jastučnica. izletničko. groblje na kojemu najstarija žena baca latice ruže nizvodno i pleše zatvorenih očiju na laganom valu.

Uvijek ih polažu na bok. Tako ne moraju brinuti da će se ugušiti. S jednih nosila premjestili su te na druga, manja. Dobro da si bila na boku jer bi ispruženih nogu izvan rešetaka nalikovala predugo ostavljenoj hobotnici pod pekom. Glava ti je doticala donji rub jastuka, a ruke su ti bile postavljene tik uz desno bedro, kao da ćeš se svakoga trena počesati po njemu i oguliti naljepnicu koju su ti zakačili. "Kad budete na redu!" pisalo je.

hladni podovi, hladni zidovi. kako je onda moguće da ti je tijelo bilo toplo? glava ti je gorjela pod vrućicom, a znoj je tekao plavo označenim crtama na bolničkim plahtama. lokvica se skupila oko nožnih prstiju. mali bazen vodenih atoma tuge.

Križići na dijagnozi našarani su u dvije boje. Plavoj i crvenoj. Crvena je loša boja. Plava još ima šansu da postane dobra. Koliko križića toliko te sigurnih bolova čeka. Jedan bol je jedna crta na papiru. Više bolova samo je mrlja, bez strategije. Jer čemu se truditi praviti oblike kada ćeš *pregorjeti od muke*.

suze su natapale mekane obraze koji su mirisali po kremi kojom sam ti jučer namazala cijelo tijelo. e pa ti nećeš smrdjeti kao druge! tako da znaš! donijet ću tri mirisne svijeće ako treba. i okolo tvoga oltara plesati dok ne rastjeram prljavštinu s plahta!

Nemam pojma gdje je Karnali. Dok sam ju tražila u atlasu i kratila vrijeme do sestrine provjere infuzije primijetila sam kako žena na nosilima kraj tebe ima dvije različite čarape. Iz glave joj je tekla mutna tekućina i svakih nekoliko minuta toliko bi zauralala da se činilo da će od trzaja pasti na pod. Jedna joj je čarapa bila šarena, druga ružičasta. Dopola su joj bile navučene na stopala. Kao da ih joj je netko u žurbi nataknuo da se ne prehladi.

žena na rijeci polagano se kretala. prvo je podigla desnu ruku, izvijajući prste u ritmu gha-ga-ra-gha-ga-ra, dok joj je lijeva padala niz struk.

Pronašla sam je u atlasu. Dugačka je 507 kilometara i ima nekoliko imena. Sigurno je jedno bilo od milja.

među bačenim laticama žena je djelovala kao ruža među trnjem

Drugoga su dana ženu s dvije različite čarape posjetila dva muškarca s četvero djece. Djeca su trčkarala oko nosila i derala se "Banzai"! Muškarci su opušteno čavrljali sjedeći svako s jedne njezine strane. Kada bi žena zaplakala, djeca bi na trenutak zastala u igri, a

onda bi se nastavila valjati po podu, glumiti delfine u cirkusu pa bi se muškarci smijali njihovom coktanju.

jedne su nedjelje ribari čitav dan spašavali delfina Davea iz rijeke Dee. na radiju su izvještavali o njegovoj veličini i stanju. rekli su da je najvjerojatnije dezorijentiran te da će mu ribari pomoći pronaći put do kuće. on se teško dao kući pa su ga silom izgurali s pritoka rijeke, prvo u čamac, a onda u La Manche. oprostili su mu bijeg na prepad i dali slobodan upad.

Kada je sestra oglasila kraj posjeta jedno je dijete ženi skinulo čarapu. Ružičastu. I strpalo ju u džep jakne. Nitko od druge djece to nije vidio. Sestra ju je pokrila plahtom i ispratila izletnike iz sobe.

najstarija žena imala je tetovažu na ruci. na onoj kojom je pozivala sunce na ples. tetovaža je bila crvene boje. pomalo blijeda. kao i žena.

Trećega dana, već u zoru žena je počela urlikati. Ti si spavala kao i prethodnih dana. Usta su ti bila lagano otvorena, slina je curila po jastučnici, udah je bio sve teži, a izdah plići. Sestra je ženi promijenila pelenu. Staru je bacila u smeće. Žena je bila mirna. Tekućina iz njene glave tekla je i dalje u prozirnu vreću koju su sestre mijenjale svaka četiri sata.

u ritmu glazbe izletnici su pljeskanjem podržali ženinu vrtnju oko vala koji se spuštao prema istoku

Ispod plahte ispružila je nogu. Onu bez čarape. Napuhala se od vode i vlage. Bila je toliko velika da je padala s nosila. Kao peraja. Kao peraja je bila! Bistre zelene boje s blještavim ljuskama kao kristalima na skupocjenom lusteru.

djevojke u pubertetu obavezne su si tetovirati desnu ruku kako bi njihovi očevi u svako doba znali kome njihove kćeri plešu. nije bilo poznato je li ijedna ikada odbila ples sa suncem.

Perajom je počela lupkati po nosilima istodobno urličući što je zvučalo kao dobro osmišljena izvedba vodenoga orkestra na jakim strujama. Malo po malo nosila su počela popuštati. Peraja je rasla i rasla. Ti si se borila za dah. Izletnici su spavali na svojim čistim plahtama. U svojim očišćenim kućama.

Latice ruža rijeka sprema u rođendanske kutije koje izletnicima pokazuje u posebnim prilikama. Rijeka ima dva sunca, prvo i podvodno. Podvodno je tamno i hladno, ali svejedno grije. Poput zimske veste kojoj jedan končić viri pa su i ostali u opasnosti.

Kad je peraja narasla na veličinu polovice ženinoga tijela ona je pala na pod i tresnula glavom o pločice. Ti se kašljala i borila se za zrak. Žena je vrištala. Prevrnula si se s nosila i otkotrljala do ženine peraje koja ti je zapela u zagrljaju.

skrivena iza stepenica koje vode do rijeke zapalila sam svijeću i rukom tjerala mirisni dim na tebe. nisi me vidjela jer si imala zatvorene oči. u ritmu gha-ga-ra-gha-ga-ra poklonila si se vodenoj tuzi i ispustila peraju iz ruku. zaronila si u podvodno sunce. u ritmu gha-ga-ra-gha-ga-ra zaplesala si svoj posljednji tango u slavi.

Sestra je ušla u sobu i upalila svjetlo. Oltari su bili prazni. Plahte tvrde i prljave. Trebalo ih je oprati za nove izletnike.

II. Očice

Ostala sam nepokretna u zemlji bambusa. Šupljega tijela omanjega rasta u kojega su se slijevale povremene kiše. U zemlji koja nije jedna zemlja, već nekoliko jedinih odjednom, kiša je označavala razdoblje dubinskoga pranja prljavih misli i još prljavijih djela. Zato je lila mjesecima, bez predaha jer ne postoji ništa gore u zemlji koja je više zemalja odjednom kao misao o jedinstvu. O jedinstvu svih razreda patnje koje su se poslagale u školske klupe po sudbini. Uzrok patnje nije odsustvo djelovanja, nego sudbina koja je najokrutnija u onim zemljama koje su više zemalja odjednom. Mogu ju opipati, debela je i mekana, ako ju stisnem u šaci mogu od nje izgraditi kuću. Pravu kuću na čvrstim temeljima, bez vlage i zidova od izmeta. Ali ako ju ne držim dovoljno čvrsto, ona će mi se urušiti u šaci i vratiti u prvobitni oblik, u gorčinu kojom slažem bambusove stabljike kao krov nečega što nazivam svojom kućom. Kuća žene šupljega tijela iz kojega teku rijeke na kojima ostale žene peru robu. Roba se pere jednom tjedno da se riječni duhovi ne bi pobunili protiv narušavanja prirodne ravnoteže. Mjere ravnoteže nisu zapisane u spisu lokalnoga krojača, one se usmenom predajom čuvaju među generacijama žena koje će svoju djevojačku haljinu tek isplesti.

Jednoga sparnoga četvrtka dok sam na rijeci ribala svoju donju košulju na mene je palo tridesetmetarsko stablo staro četrdeset godina i ozlijedilo mi kralježnicu. Žene su mi kasnije rekle da je moj krik uznemirio riječne duhove koji su zabranili svako buduće pranje robe na rijeci, sve do kraja zime ovoga stoljeća. Roba na rijeci pere se mislim o čistoći kuće koja se gradi od poda koji je isto tako prljav i koliko ga god čistile nikada neće blistati. Za razliku od ostalih zemalja koje su pronašle način kako očistiti svoju kuću, zemlja koja je više zemalja odjednom, plaća visoki podstanarki najam sudbini koja je vječno mlada. Svake joj večeri žene na srebrnom pladnju serviraju raspadajuća tijela staraca sa čirevima na licima koji pucaju u njenim pohlepnim ustima, žute ručice nedonoščadi koja ne mogu zaplakati jer im se jezik zapetljao u čvor koji će ona odrezati hladnoćom od koje će preminuti i mlada žena s trbuhom koji joj visi preko bedara jer joj je uznapredovali tumor sjeo na dijete od samo sedam mjeseci.

U razredu sam uvijek sjedila na početku jer je sudbina prvo dozivala one koji su se plašili pa tek onda one koji su strah skrivali u vrećicama bombona. Ti su drugi bombone trpali i u uši jer je plač plačljivih bio toliko žalostan da su u takvim danima sva bambusova stabla zabunom završila pod prešom mjesnoga trgovca šećernim sokom.

Od toga četvrtka svi su mi dani izgledali isto.

Gradovi u zemljama koje su jedinstvene imaju tu karakteristiku da požderu čovjekov duh čim se on udobno smjesti u novu kuću. Kratko se promeškolji u naslonjaču i prijeđe pogledom po namještaju. Sve je na mjestu i baš kako treba biti pa izdahne slavodobitno jer mu se sudbina osmjehnula. No i to je dio igre grada. Pusti da ga obuzme potpuno zadovoljstvo pa mu onda odsječe sve žile kucavice u kući. Puca boja na zidovima, namještaj se klima, voda iz slavina neprestano teče sve dok ne poplavi dvije trećine kuće koja počinje nalikovati akvariju. Gradovi su najveći kradljivci energije koju čovjek godinama skuplja u plastične vrećice kako bi se konačno odvažio na preseljenje u jedan takav, veliki usisivač svih stanica žudnje.

Toga su me četvrtka operirali u zemlji bambusa. Žene su mi rekle da je rez na mojoj kralježnici dugačak 35 cm i da sliči Makari, krokodilu kojega u ustima drži Varuna, bog vodâ i oceana. To mi je bilo smiješno, ali se nisam nasmijala jer se u zemlji bambusa bogovima smiju samo bogovi. Poslije operacije vratili su me doma. Dom, iluzija koja je gora i od sudbine, ona koja sjećanja materijalizira u četiri zida, ispod krova koji popušta pod težinom kiše. Dom, ona rupa usred razreda u koju upadaju slabašni, tihi, krhke, plavokosi, smeđooke, preglasni, zaljubljeni, omraženi. Moj je dom moja kralježnica, ožiljak na šupljem tijelu koji je jači od svih naleta udaraca na jedinstvo patnje u svijetu.

Svaki mi je dan od toga četvrtka bio isti. Sjedila sam uz prozor, slušala pucanje zidova i gledala djecu na ulici kako se smiju drugoj djeci. Na prljavom asfaltu valjale su se njihove sudbine, a oni su ih izbjegavali poskocima u stranu, smijehom koji je bio glasniji od bujice vode u njihovim kućama. Teške sudbine prljavih gradova imaju životnu školu. Nikada ne govore sebi zbogom i hrane se ostacima ljepota ritmičnih mudrosti, liježu na pjesme rimovane pod vedrim nebom pred Novu godinu jer tada počinje astrološko doba Makare, onoga sa perajom kojega djeca zadirkuju jer ga daruju za vjenčanje djevojkama koje samo što nisu isplele haljinu.

U krilu mi sjedi Mana, crna mačka koju su mi poklonile žene s rijeke. Ona me trebala čuvati od zle sudbine. Svoje glava je i umjesto da me čuva, stalno liže moj ožiljak koji biva sve crveniji i upaljeniji. Osjećam kao bubri i pitanje je dana kada će prsnuti. S prozorskoga okna uzimam dvije bambusove igle dužine 33 cm, debljine pet i pol milimetara i krenem si pletiti haljinu. Pletivo je plave boje. Počinjem iznad koljena, ubadam iglom mišiće koji nisu u funkciji od toga četvrtka. *Lijepo petlje*, mislim. A kraj, kraj je divan! Baš onakav kakav treba biti, po mjeri. Po mjeri krojačice. Sa prvih dvadeset očica isplela sam deset redova oko jednoga koljena i sa još dvadeset novih deset oko drugoga koljena. Mana mi skače u krilu pokušavajući dohvatiti pletivo dok se igle pretvaraju da su bubnjarske palice. Jedan ton je

jedan ubod iglom u bedro koje neznatno krvari jer ga plavo pletivo mobilizira. Najteže je napraviti krug oko trbuha koji se nadio od predugoga sjedenja uz prozor. Uzimam nove igle za okruglo pletenje dužine 80 cm i debljine četiri milimetara kako bih zaokružila haljinu oko struka. Odabirem V izrez da mogu lakše disati, a i V je u jednom jeziku preveden kao sudbina kojom su prokleti mnogi narodi u zemlji koja je više zemalja odjednom. *Dobro mi stoji*, namignem, *dobro mi stoji taj izrez slobode*.

Mana sve više divlja i u jednom se trenutku dohvati ostatka pletiva kojega pridržava zubima. Kako vuče pletivo tako mi zateže haljinu sve dok ne ostanem bez zraka i srušim se iz kolica na pod. Pri padu, ožiljak na kralježnici prsne i sve se očice ispune sluzi koja mi uprlja haljinu. *Tko će je znati očistiti*, izgovaram tiho. Gubim svijest, a Mana kandžama panično grebe po haljini pokušavajući me dovesti do zraka. Zrak je vlažan i smrdi po gnjilim sudbinama koje sam uplela u svoje šuplje tijelo. Kuća je poplavila, a ja sam se ugušila u plodnoj vodi. Manu je pritisak vode odbacio preko prozora, na asfalt gdje su se djeca prljavo igrala s povjerenjem druge djece, u igri rata.

U toj su me haljini pokopali iako sam htjela da mi tijelo bace u rijeku pa da tako šuplje pluta oceanima i pokazuje im novu haljinu. Prije toga četvrtka žene su mi rekle da me riječni duhovi spremno očekuju. Mene, lutku za pletenje. S nekoliko ožiljaka viška od stalnih promjena adresa.

III. Zlatni dlan

Ja kupujem zlato. Da, ja kupujem zlato.

Toga sam proljeća dobio informaciju kako je u Kyshu stigao *Zlatni dlan*, onaj kojega sam čekao punih dvadeset godina. Ukrcao sam se na brod ne razmišljajući o rulji koja je sigurno već hodočastila pred ulazom u Kyshu da ga vidi. Nakon mjesec dana putovanja napokon sam stigao. Kratko sam se pozdravio s Ayrom, kćeri trgovca kod kojega inače kupujem zlato i smjestio u pansion na uglu Pete i Sedme ulice. Kako nitko nije znao gdje će i kada *Zlatni dlan* biti izložen bio sam poprilično miran i nisam se htio umarati šetnjama po ionako poznatim lokacijama.

Drugi dan svoga dolaska odlučio sam iskoristiti za čitanje na balkonu sobe. Pogled na križanje dviju ulica zabavljao me kad bih se umorio čitajući. (Ipak ja kupujem zlato, ne pišem o njemu da bih se pretjerano oduševljavao čitajući o njemu.) Sve je to stvar posla. Negdje na polovici drugoga poglavlja začuo sam kucanje na vrata. *Tko me sad gnjavi! Nitko ne zna da sam ovdje osim Ayre!* I bila je to Ayra. Devetnaestogodišnja djevojka koju je otac uvodio u posao sa zlatom. Nju nije zanimalo zlato, ali je bila jedino dijete svoga oca koji je nekome morao prepustiti obiteljski posao. Nešto je izustila na engleskom, primila me za desnu ruku i rekla neka pođem za njom. Nije mi se išlo. Ja kupujem zlato. Ne družim se previše s ljudima. (I oni s kojima se družim uglavnom prodaju zlato i ne družu se s ikim drugim osim sa mnom.)

Svibanj je u Kyshi bio posebno sparano. Prašina koju su na ulici dizale gomile ljudi hodajući gore dolje i čekajući na *Zlatni dlan*, uvukla mi se u svaku otkrivenu poru tijela. Hodali smo nekih pola sata probijajući se među nervoznom ruljom kojoj je zajednička slabost bila da uporno nešto mumlja sebi u bradu čineći topli kyshanski dan još nepodnošljivijim.

Iako je šetnja trajala pola sata, čim smo izašli iz centra grada, odjednom smo se našli na čistini na kojoj je bila baraka od bambusa. Kako nisam običavao puno govoriti, pustio sam Ayru da me vodi do nje. Baraka nije imala vrata, a prostor je imao svega možda deset kvadratnih metara. Pažljivo smo ušli, izuli cipele i sjeli na pod. (Pod je bio prljav, ali skidanje cipela je bio prvi znak poštovanja prema domaćinu na kraju svijeta.) Nisam htio svoju prljavštinu miješati s njihovom jer se takva nikada ne može isprati. Koliko god ribali podove i ruke.

Teško sa, podnosio sparinu i nisam imao snage upitati Ayru, čak joj poviknuti: *Gdje si me to dovela, ovoga mjesta nema ni na karti!*

Kad si na kraju svijeta, ponašaš se kao da si na kraju svijeta. Ne pričaš, nego čekaš da ti se drugi obrate. Ako ti ne kažu gdje si, nisi ništa izgubio jer si premalo energije u sam krâj uložio.

Iz sekunde u sekundu pogledavao sam Ayru u nadi da će mi nešto reći ili da će se bilo što dogoditi. Ali ništa. Kraj svijeta je isti kao i sredina svijeta. Puno prašine, jedna žena i ništa posebno zanimljivoga.

Taman kada sam se htio ustati da protegnem noge, (nikad nisam naučio sjediti u lotus položaju), u kutu prostorije se ukazao stariji čovjek, duge tamne kose.

Ayra se okrenula licem prema meni.

Moj otac vam želi nešto pokazati.

Njezin otac? Otkad se on bavi magijom pa da se iznenada pojavljuje i nestaje. (I to u suton.) Iz čiste građanske pristojnosti kimnuo sam glavom u znak odobravanja onoga što mi njezin otac želi pokazati. Sparina dokazano ubija volju za protivljenjem.

Stari je pričao nešto na hindu, a nešto na engleskom jeziku. *Nešto* na hindu nisam razumio, a *nešto* na engleskom ticalo se mog dolaska u Kyshu.

Dragi prijatelju, treći si put ovdje i treći put zatvaraš knjigu pred piscem. Nećeš morati ponovno dolaziti ako me sad poslušaj.

Ništa ga nisam razumio. Knjiga, pisac. Tko je tu knjiga, a tko pisac. Ja, pisac? Prije knjiga i to ona dječja, sa slikama. Metafore sam držao nužnim zlom. (Konceptualnim suviškom.)

Ali ja ne znam o čemu vi to. Vaša me kćer ovdje dovela. Nisam htio doći. Mislim, mogu i otići ako imate posla.

Znam da to nije zvučalo nimalo šarmantno, ali nisam htio ulaziti u detalje oko knjige i pisca koje ne bih razumio pa da i pet puta ovdje dolazim. Moja je metafora moj karat suhoga zlata.

Razmisli tko te šalje?- pitao me Ayrin otac i dalje sjedeći na podu, na pola metra udaljenosti od mene.

Nitko me ne šalje, šaljem se sam. Znae da sam radim.

Njegovo me pitanje zbunilo. Možda ga je neki drugi trgovac potkupio pa me sad želi zastrašiti.

Krivo misliš. Nitko me nije potkupio. Pitam te ponovno. Tko te šalje?

Stari čita i misli. Da ovo nije filmski set? Hoće li Jodorowsky iskočiti iz drugog kuta? Što da mu odgovorim?

Ništa. Ništa ne mislim. (Ne znam misliti.) Odlučio sam šutjeti. Ako šutim i ne mislim, može čuti jedino tišinu i pročitati jedino prazninu.

Šalje vas bolest. Ona koja proždire vaše organe, srce i pluća do nožnih prstiju. Gricka vam uši dok spavate pa se spušta niz bedro polako klizeći sve do koljena. Smijulji se, koprca u vlastitom užitku dok vi mirno ne mislite i dok vam žile podrhtavaju na svakoj etapi puta, puta kojega ne morate prijeći, ali ga prelazite. Jer ste to vi, onaj kojega šalje bolest.

Sam spomen, i to nekoliko puta, riječi bolest izazvao mi je strahovitu nelagodu. Želi li mi on to reći da sam bolestan? Da umirem? Po ovoj sparini? To je krajnje neljudski i nepristojno kad se uzme u obzir da i sam prodaje zlato.

Ustao se s poda i prišao mi. Za to je vrijeme Ayra sjedila kraj mene zatvorenih očiju. Iz poštovanja prema ocu.

Stari me primio za lijevi dlan. Okrenuo ga je naopačke. Nekoliko je sekundi gledao u njega, a onda je zatvorenih očiju kažiprstom desne ruke nježno prelazio po svim njegovim kutovima i urezanim, već postarijim linijama.

Na kraju svijeta nema ničeg novog. I vi to znate. Ali se svejedno pitate. To je dobro kada ne biste zatvarali knjigu pred piscem.

I dalje sam odbijao govoriti. Ali sada jer nisam znao što bih rekao. Ni što bih mislio kada bih odlučio misliti. Stari je otvorio oči. Držeći me i dalje za lijevi dlan, puhnuo je lagano u njega. Osjetio sam škakljanje. Podigao mi je dlan i približio ga licu. Na njemu su se počeli skupljati grumeni zlata pretvarajući se u simetrične listiće. Buljio sam u dlan kao u ranu relikviju. Kada sam podigao pogled da staroga pitam za objašnjenje, njega nije bilo. Ni Ayre. (Nisam znao kuda bih sa sobom i sa zlatom.)

Ustao sam se s poda čvrsto stišući šaku da mi zlato ne ispadne. Otići ću do pansiona, spremiti zlato u vrećicu i otići kući. O svemu ću promisliti kad stignem kući. Kući. (Jer jedino sam kod kuće mogao misliti.) Čim sam zakoračio vani, (iako nije bilo vrata), zalazeće sunce me zabljesnulo te sam automatski objema rukama prekrivao oči.

Neeee, zlato mi se rasulo po podu! Sagnuo sam se da ga skupim, ali je gomila ljudi nahrlila na mene, bacivši mi se pred noge, mumljajući i dalje sebi nešto u bradu. Brzo sam s poda pokupio što sam stigao i potrčao prema pansionu. Pansion je bio odmah preko puta. Bio sam u Šestoj ulici. Nikad prije nisam bio u Šestoj ulici. Zaključao sam se u sobu i zadihan sjeo na krevet. Otvorio sam dlan da vidim što mi je ostalo od zlata.

Samo prašina. Prljava prašina, moja i njihova.

Intuicija me opet prevarila. Na kraju svijeta ipak ima nečega novoga. Ima sredina. Zlatna sredina.

IV. O umijeću jahanja

Jedan je čovjek glas, dvoje su ljudi promjena. Jedna lasta ne čini priču kratkom, u Berlinu čaj piju na tašte, neki je čovjek pojeo proljeće.

Bijeli aluminijski okviri, sedamdeset centimetara širine i metar i osamdeset visine, ručka se može okrenuti u tri smjera; gore, dolje i desno. Gredica zvana balkončić mramorna je i postavljena s unutarnje strane. Na narančastom su zidu dvije mrlje od gipsa koje nitko neće prebojiti jer se ne vide golim okom.

I.

Ne ide gore. Ni dolje. Vučem prema sebi. Ne ide. Guram prema van. Ne ide. Ni desno ne ide. Škljoc i stane. Ne pomiče se. Samo stane. Desnom rukom vrtim ručku, lijevom lupkam po okviru. Ne ide nikako. Zrak se uvukao u dvije rupice u ručki. Objema rukama primam okvir i tresem ga. Stoji na mjestu. Ne ide nikako. Grabim ručku i mrdam je, ali se zaglavila prema dolje. Puštam je. Desnom nogom pritišćem okvir s gornje strane, a lijevom se rukom pridržavam za zaglavljenu ručku. Sve stoji. Ne ide nikamo. Puštam ruke. Puštam noge.

Ma ne tako. Rukama ga izvuci iz ležišta.

Dižem se na prste i jagodicama lovim za rub gornje strane okvira. Ne ide. Skliznem i ostanem visjeti, jagodice popuštaju, a noktima se držim da ne padnem. Dobro da ih nisam odrezala.

Pusti se. Pusti se i probaj ponovno.

Padam na pod, ali odmah ustajem. Gledam u nokte. Neki su pukli. Drugi krvare. Pljunem u dlanove i protrljam ih. Natežem ručku, guram je prema naprijed pa natrag. Ne ide. Nikako. Primičem glavu rupicama u ručki, no presitne su pa vidim samo svoj nos. I na nosu konja malenoga rasta. Oko 1.45 cm dužine mi skače po vrhu nosa pa počinjem kihati. Otpuhujem ga s nosa. *Neeeeeee*, odbija se od zidova.

Kraljica Nefertiti imala je velik nos i vozila je konjsku zapregu koju je njezin otac Juja, zapovjednik bojnih kola, donio u Amarnu. Nije sigurno je li se njezin suprug, faraon koji joj je, po nekim svjedočanstvima, bio sestrična, vozio u njima. Mogu li dvije odrasle osobe stati u kola koja su upregnuta malim konjem? Vjerojatno da ako su niskoga rasta.

Nije to važno. Prestani misliti. Probaj ponovno. To sam ja, tvoj Thumbelin. Otpuhala si me s druge strane. Poslušaj me pa ćeš uspjeti. Ajde, probaj ponovno.

Puhnem u desni dlan za sreću. S njega poleti listić mente koji se zalijepi za staklo. Rukama obavijam okvir i potpuno se naslanjam na njega. Možda će ga znoj otvoriti. Stojim tako nekoliko sekundi. Mirna sam. Čujem svoje udahe kako se uvlače u rupice na ručki. I tu ostaju. Nikud ne idu. Na svijetu živi šezdeset milijuna konja i nijedan od njih nije moj.

Ne tako. Tako neće ići. Možda je najbolje da odustaneš.

Hetiti su bili preveliki ljudi za premale konje. Konja se prvo treba promatrati i nikada ga se ne smije uzjahati prije nego što ga se nauči stajati mirno. Ksenofontovo umijeće jahanja nije *per (i) hippikēs* jer hipiji ne jašu, njih jašu bez uzda.

Pusti sad to. Tako neće ići.

Skačem i lupam rukama po okviru. Trgam ručku koja ne se ne miče. Vojnik ne pita koga će zajahati. On jaše i jaše malenoga konja sve do Berlina gdje uzima pauzu za ispijanje čaja od mente. Konja veže za stablo. Na stablo slijeću dvije laste. Okrenu se jedna prema drugoj i ona malo veća proguta drugu, malo manju.

Prestani misliti. To sam ja, tvoj Thumbelin. Ajde, prestani.

Nefertitin muž bi zadigao haljinu pri vožnji u konjskoj zaprezi. Podižem rub spavačice, stanem na desnu nogu i zagledam se u list mente na staklu. Grci su stalno nešto pisali pa se poslije nikome nije dalo ništa dopisivati jer su oni sve već rekli. Gledanje u sunce ne šteti očima, ali ni ne pomaže smirivanju konja zavezanoga za stablo. Lasta slijeće konju na vrat, spušta mu se po grivi do usta, sve do ždrijela i trbuha. *Trojanskom* lastom su Hetiti ušli u Egipat.

Daj prestani misliti. Boljet će te glava. Prestani misliti.

Čajem od mente Grci su smirivali živce kad su ih Egipćani zajahali pa su im Grci za osvetu poubijali sve malene konje. Na svijetu živi šezdeset milijuna konja, ali nijedan od njih nije moj.

II.

Brže, brže to izvucite. Nemamo puno vremena. Vidite da krvari. Nikada nisam vidio ovoliko glavu. Brže, rekao sam, brže, sve je više i više stakla u njezinoj glavi.

Nisam do kraja pročitala priču. Kako završava?

Dajte mi gazu. Moramo zaustaviti krvarenje. Nije mi samo jasno otkud ovo silno staklo.

Neću imati vremena ako brzo ne odem. Zašto im treba toliko dugo. Pa to je samo nekoliko komadića sjećanja u mojoj glavi.

Ručnik mi dodajte. Neće biti dosta gaza. Što da radimo? Ne prestaje krvariti. Svi su šavovi pukli. Ne možemo riskirati s novima. Pritisnite joj ručnik na glavu. Možda zaustavimo krvarenje. Lako ćemo staklo poslije izvaditi.

Požurite se, nisam pročitala priču do kraja. Neću stići. Što je bilo s Nefertiti i konjem?

Ovo je sve gore. Ne staje, a i stakla je sve više. Najbolje da ju pustimo. Što kažete?

Nemojte me puštati. Ne još. Ali požurite se da stignem pročitati što je bilo s Nefertiti i konjem. Požurite se, sve je više sjećanja.

Ma najbolje da ju pustimo. Vidite da joj ne možemo pomoći. Stakla je sve više, glava joj se ne raspoznaje, a iz ušiju joj stalno izlijeću nove laste. Nemamo dovoljno gaza da pokrije sve rupe na njezinom tijelu.

Zašto me puštate? Još mi samo malo pritisnite glavu. Možda ugušimo sjećanja.

Ne dirajte nas. Ođite sada. Pustite nas na miru. Ođite. Jebala vas vaša kratka priča.

III.

Malo mi se vrti. Gegam se i teško dišem. Kao da su mi leđa aluminijski okvir za koji su privezana dva mrtva konja. Moram prijeći svega dvadesetak centimetara do postolja gdje ću se odmoriti. Ne mogu gledati u stranu, samo ravno jer se pri pokušaju pomicanja tijela poskliznem i padnem, a ne mogu ustati jer sam glatka.

Malo mi se vrti. Još deset centimetara i bit ću doma. Ometaju me laste koje mi se zabijaju u leđa i zbog kojih posrćem nekoliko puta. Ona najdosadnija stalno viče: *Dajte mi kavu i cigarete!* Vratila se po mene, kaže, nedostaje je još jedna osoba u priči.

Molila bih vas da mi se pridružite na šalici čaja. Ja ne pijem čaj, ali sam se zadužila kod Grka za novu vrećicu, posebno spremljenu za vas.

Još pet centimetara i bit ću doma. Još samo kad bi prestala govoriti. Vrti mi se od njenoga cik cikanja. Što je s vašim konjem?

Ah, pokazalo se da nije bio konj, nego kobila.

Još samo centimetar i doma sam. Teška su mi aluminijska leđa i puno se znojim. Valjda se neću poskliznuti na balkončiću. Evo,..., tu sam, vidim odavde da sam stigla. Samo da ispustim zrak iz rupica i doma sam. *Fijuuuuuu*, škljoc. Sjela sam u utore jer sam potpuno mokra od znoja.

Sad kada ste se napokon smjestila molila bih vas da počete sa mnom na šalicu čaja.

Brdo konjskih kostura, izgrizena kopita od napasnih lasta i njihovih statista koje su preplavile grad. Sada konačno gledam u stranu. Ali gdje je proljeće? Ne volim putovati po zimi.

Čovjek koji je pojeo proljeće, per (i) hippik

Što da vam kažem, nije mi lako, svi me prozivaju da sam pojeo proljeće. Nikako da im objasnim da nisam namjerno. Nefertiti me zamolila da joj pomognem oko izbora božanstva pa sam od predugoga buljenja u sunce naglo ogladnio. Bilo mi je žao pojesti njezinu kobilu pa sam na brzinu dohvatio proljeće koje je čuvala ispod nubijske perike.

Na svijetu živi šezdeset milijuna konja, a nijedan od njih nije moj. Napokon sam doma, jedan listić mente zalijepio mi se za staklo pa me smiruje. Njemačka je vojska u rat ušla s 514 tisuća konja od kojih nijedan, ali baš nijedan nije bio moj. Predugo gledanje u božanstvo može oštetiti vid. A i priču.

Prestani već jednom pisati tu priču i dođi na čaj. Nikud ti neće pobjeći. Priča, ne čaj.

MANIFEST NOVOGA EGZISTENCIJALIZMA

Utopiji su kratke noge!

Moja je namjera ukazati na simptome i uzroke moralne i intelektualne krize koja je posljedica političkih i društvenih sustava s kojima je Europa živjela i s kojima živi od 1946. godine do danas. Te su 1946. godine potpisnici manifesta *Egzistencijalizam je humanizam!* stali u obranu ljudskoga života i njegovih sloboda, danas taj isti ljudski život ima vrijednost proporcionalnu svojem vijeku trajanja, a je sloboda u kolektivnoj svijesti postala laž kojom nas hrane elite na pozicijama moći kako bi nas otjerale u krajnji očaj i kako bi prouzrokovale kliničku smrt za naš duh koji još jedini ima snage otkriti prijevaru oko ideje utopije danas. Prijezir prema političkih i društvenim sustavima od 1946. godine do danas doveo je do toga da su Europu silan strah i nelagoda blokirali u protočnosti duha, onoga "europskoga duha" koji je nosio odlike građanskoga, onoga duha koji je stajao licem u lice sa zlom; nacionalizmom, fašizmom i svim oblicima agresije i represije nad ljudskim životom i njegovim slobodama.

Je li taj duh bespovratno? Ne! Nije nestao! On se zagubio u mnoštvu glasova koji bespomoćno vrište u stvarnim i virtualnim prostorima. Gomila užasnutih pojedinaca, iskrivljenih lica u očaju, glasnica koje vibriraju na rubu plača ne zna što izvikuje jer im se glasovi odbijaju od teških zidova i zidna gradova poput eha koji ih pritom zaglušuje i obeshrabruje da nastave govoriti. Potpuno neusmjereni u zajedničkom dobru prema jedinstvenom cilju, oni kao rulja predstavljaju suspregnuti duh Europe, vrteći se u labirintu povijesnih pogrešaka koje nemaju jednoga krivca, već gomilu njih. Ti krivci za greške koje se ponavljaju pojedince truju pesimizmom kako oni ne bi uopće pomislili da je dostojanstven život prije smrti moguć.

A život je moguć i čovjek je sposoban sebe vidjeti u sadašnjosti, ali i u budućnosti ako preuzme odgovornost za ono što nikada neće biti i ako tom neispunjenom željom koja niti nije njegova vlastita ne utječe negativno na povijest koja onda može rezultirati posljedicama pogubnim za čitavo čovječanstvo. Duhu nije potrebna nikakva materijalna potkriepa, zdrav i strastven duh čovjeku daje dostojanstvo koje u svojoj srži ima slobodu kao temeljnu ljudsku vrijednost. Dostojanstvo je karakteristika čovjekova karaktera, a sloboda je temeljna vrijednost njegova života, a ne cilj. Cilj je uz pomoću duha razotkrivati prevare koje se dostojanstvu podmeću sa svrhom ukidanja slobode. Čovjek je čovjeku istina! Niti jedna druga istina o čovjeku samome niti o svijetu nije toliko vrijedna kao ona koja u obzir uzima ljudskost kao bazu za svako djelovanje.

Što je to toliko gorko u svijetu danas?

Deset simptoma moralne i intelektualne krize:

1. Slabost, nemoć i bijes zbog osjećaja krivnje prema samome sebi i prema svijetu;
2. Zamjena osjećaja tuge i razočaranja za depresiju;
3. Gnjev s fiziološkim posljedicama (bolesti crijeva, želuca i trbušne šupljine);
4. Nemogućnost ostvarivanja komunikacije sa zajednicom;
5. Prekomjerna količina sadržaja koji se ponavlja i koji ne ostvaruje komunikaciju s primateljima (pojedincima i zajednicom);
6. Nepostojanje autorske odgovornosti za sadržaj koji se ponavlja i koji ne ostvaruje komunikaciju s primateljima (pojedincima i zajednicom);
7. Nemogućnost ostvarivanja komunikacije s umjetničkim djelom;
8. Umjetnost koja je ovisna, nesamostalna, nesigurna i politička;
9. Gubitak interesa za pronalaskom nove forme mišljenja;
10. Zamjena osjećaja tjeskobe za stanje uskrate slobode.

Zašto su utopiji kratke noge? Utopija bi trebala biti stvorena od beskonačnoga niza ponavljajućih povijesnih i društvenih pogrešaka na čije pravo imaju oni koji su svojim poslušnim sudjelovanjem u postojećem sustavu vrijednosti zaslužili da im se dodijele uloge pravednika; oni koji će jednoga danas te iste uloge dodjeljivati nekim novim poslušnicima. Njihov duh je potpuno uništen i oni su figure sustava koji nikada neće predstavljati promjenu jer je temeljen na povijesnim nepravdama, lažima i zabludama.

Kako duh usmjeriti prema razotkrivanju problema?

Deset uzroka moralne i intelektualne krize:

1. Ekonomska neučinkovitost i gospodarska neodrživost demokratskih sustava;

2. Politička djelovanja koja ne impliciraju društveno i socijalno djelovanje i političke ideje koje izostavljaju slobodu kao temelj za svako pojedinačno i grupno djelovanje;

3. Kapital koji zanemaruje ljudski život kao kapital;

4. Kapital koji ograničava ljudske slobode kao osnovni potencijal kapitala;

5. Usmjeravanje medija i novih tehnologija ka manipulaciji slobodnoga vremena pojedinca i zajednice;

6. Stalni rast i razvoj političkih strategija povijesnoga i društvenoga zaborava (tragična krivnja u kojoj je nepoznat netko kriv za povijesna i društvena zbivanja, ignoriranje uzorka povijesnih i društvenih zbivanja, ponavljanje obrazaca povijesnih i društvenih katastrofa u kojoj je splet nesretnih okolnosti uvijek ključan za postavljanje uvijek iste dijagnoze);

7. "Arhitektura smrti" (trgovački centri) koja za svrhu ima širenje osjećaja besmisla vlastitoga postojanja;

8. "Okovi od papira"- stalno recikliranje kreditnih zaduženja u nove oblike zaduženja s ciljem jačanja ovisnosti pojedinca o sustavu i o drugima ne bi li on u konačnici, uz posredovanje magova- stručnjaka političkih i ekonomskih sustava, razvio odbojnost prema čitavoj zajednici uz sustav vrijednosti koji ga ohrabruje u ovisnosti (uspoređivanje, natjecanje, zavist i zaborav);

9. Sustavno jačanje teističkih vjerovanja koja imaju zadatak privremeno sanirati posljedice očajja pojedinaca na štetu cjelokupne zajednice koja mora težiti ateističkim novom egzistencijalizmu ne bi li preuzela aktivnu ulogu u rješavanju svih simptoma krize;

10. Jačanje postojećih geografskih, povijesnih, društvenih, kulturnih i jezičnih granica sa svrhom stvaranja novih, čvršćih i neprobojnijih koje bi trebale neutralizirati i sanirati kobne posljedice postojećih, a sve s ciljem konačnoga otuđenja i odvajanja pojedinca od zajednice-svijeta kojem pripada. Ljudski duh treba jačati. Ne treba mijenjati svijet jer nitko ne može i neće promijeniti svijet. I to je dobro jer kada bi ga netko i promijenio od njega ne bi ostalo ništa. Jer svijet je sastavljen od niza laži i prevara koja naš duh mora razotkriti da ne bi bile postale kobne za čovječanstvo i da ne bi moralna i intelektualna kriza potrajala predugo. Svatko može promijeniti svijest koja će našem duhu dati energiju potrebnu za življenje i djelovanje.

Za početak potrebno je svoje glasove skupiti na jednom mjestu, u tišini gdje će oni uspjeti doći do riječi i kada ćemo moći konačno razabrati što nam je činiti. S minimalnim uplivom u politički i društveni sustav kakvoga danas imamo, tek onoliko koliko je potrebno da održimo svoj društveni život aktivnim, moramo stvoriti "prostore sreće" u kojima ćemo s ostalim, sada već razumljiv glasovima, moći razgovarati o daljnjim zahtjevima našega duha.

Dotad se primirimo i dajmo snagu našem individualnom biću da zakorači u novi egzistencijalizam koji nije ovisan niti o jednom izboru jer izbor je napravljen već odavna, izbor je u čovjeku, u njegovom duhu.

Bilješka o autorici

Diplomirala je Hrvatski jezik i književnost pri Filozofskom fakultetu u Rijeci (2006.), a trenutno je apsolventica na Doktorskom studiju književnosti, kulture, izvedbenih umjetnosti i filma pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Živi i radi u Rijeci kao samostalna umjetnica-književnica (u statusu samostalne umjetnice- književnice pri Hrvatskoj zajednici samostalnih umjetnika je od 1.1.2013.) Članica je Hrvatskoga društva pisaca. Objavila je pet knjiga pjesama: "O vječnosti i drugim neprilikama" (parNas, 2013.), "Canto azzurro" (ICR, 2012.), "Barcelona" (DHK Rijeka, 2009.), "pHI Odessa" (DHK Rijeka, 2007.) i "Agara" (DHK Rijeka, 2005.). Ove joj godine izlazi i šesta knjiga pjesama naslova "Kuga i njezine kćeri" u izdanju Meandra iz Zagreba. Uz poeziju piše kratke priče/eseje koje objavljuje u časopisima i periodikama te drame; članica je književne skupine RI LIT, a u "RI LIT zb(i)rci pripovjedaka", Studio TiM, 2014. objavljena joj je priča "O umijeću jahanja" (bila je članica i književne skupine "Pokojni" iz Rijeke, 2012.) Dramski tekst "Bili smo jednom voljeni" preveden joj je na makedonski i albanski jezik te je imao javno čitanje u okviru međunarodnoga projekta "Tito Was Not Here", Banja Luka, 2012. Bila je stipendistica Internationales Haus de Autorinnen und Autoren iz Graza (2013.). Osim pisanja bavi se interdisciplinarnim istraživanjem ženske kulture i nasljeđa kao i odnosa umjetnosti i aktivizma pa je tako u okviru 12. International Feminist and Queer festival "Red Dawns", Ljubljana, imala izložbu konceptualnoga projekta "Introspection: Who Am I?" (2011.) te performans "Jebo državu koja greške nema" u MMSU, Rijeka, u okviru Dana performansa MMC-a, 2014. Bila je urednica nekoliko knjiga pjesama i knjige filmskih kritika, a posebno je angažirana oko rada s mladim autorima/icama na njihovim prvijencima.

Djeluje i kao aktivistica u području ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, piše članke povremeno za Libelu.org, dobitnica je nagrade za slogan "ZAZVIŽDI NEasilju" Hollabacka Croatica u kampanji protiv uličnoga uznemiravanja (2013.) i održava predavanja iz književnosti, umjetnosti i kulture.

Dugi niz godina djeluje kao volonterka; pisala je kolumnu za "Ulične svjetiljke" (2013.), organizirala akciju prikupljanja hrane i higijenskih potrepština na Filozofskom fakultetu u Rijeci (2012.), a inicijatorica je neformalne inicijative "Suosjećanje je moj najvažniji izbor", mjesečnoga prikupljanja sredstava za pomoć Riječanima i Riječankama u potrebi.

Aktivno govori engleski i talijanski, a služi se i španjolskim jezikom.

O e-biblioteci Poticanje književnog stvaralaštva

Grad Rijeka je 2014. godine pokrenuo program Poticanja književnog stvaralaštva s ciljem razvijanja riječke spisateljske scene. Program je predviđen Strategijom kulturnog razvitka Grada Rijeke 2013. – 2020., a kreiran po uzoru na stipendiranje književnog stvaralaštva koje na nacionalnoj razini provodi Ministarstvo kulture RH.

E-biblioteka Poticanje književnog stvaralaštva je odgovor na pitanje kako poticana književna djela približiti čitateljicama i čitateljima, te kako otvoriti riječkim književnim stvarateljima put do publike i nakladnika.

Objavljivanje u elektroničkom obliku omogućuje autoru/autorici rukopisa dobivanje povratne informacije od čitatelja, povezivanje s čitateljima, unaprjeđenje rukopisa te stvaranja čitateljske baze za distribuciju sadržaja jednom kada djela budu objavljena u tiskanom obliku.

Za objavljivanje je odabrana platforma za izradu i distribuciju e-knjiga Smashword zbog svoje otvorenosti, fleksibilnosti i prilagodljivosti korisnicima.

Sve knjige objavljene u e-formatu u E-biblioteci Poticanje književnog stvaralaštva bit će besplatno dostupni za skidanje i čitanje na stranicama Magazina Gradske knjižnice Rijeka i na stranici Gradske knjižnice Rijeka na platformi Smashwords.

Svi su rukopisi objavljeni u "sirovom obliku" što znači bez lekture i uređivanja. Pozivaju se čitatelji i čitateljice da svojim komentarima i komunikacijom sa stvarateljima doprinesu usavršavanju rukopisa objavljenih u e-biblioteci Poticanje književnog stvaralaštva.